

คู่มือการเผยแพร่ประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองและวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน และอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน

คำว่า **ประชาธิปไตย** เป็นศัพท์ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากในโลกปัจจุบัน เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศต่างๆ แม้จะมีรูปแบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกัน แต่ต่างก็อ้างว่าประเทศของตนเป็นประชาธิปไตยกันทั้งสิ้น ในประเทศสังคมนิยมหลายประเทศ เช่น อดีตสหภาพโซเวียต และ จีน ต่างก็อ้างว่าประเทศของตน ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นประชาธิปไตยในอีกแง่หนึ่งที่เรียกว่า ประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์ กล่าวคือ ยินยอมให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในขอบเขตที่จำกัด ส่วนการดำเนินการทางการเมืองยังคงตกอยู่ในมือของผู้มีอำนาจเพียงไม่กี่คน เท่านั้น นอกจากนี้ประเทศอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทย หลังจากได้รับเอกราชจากเนเธอร์แลนด์ในสมัยของประธานาธิบดีซูการ์โน ได้ประกาศใช้ระบอบประชาธิปไตยนำวิถี จากความหลากหลายของการให้ความหมายนี้เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ในที่นี้จะขออธิบาย ประชาธิปไตยในความหมายของเสรี

ประชาธิปไตย หรือประชาธิปไตยแบบตะวันตก เท่านั้น

ความหมายของประชาธิปไตย

1. **ความหมายของคำว่า** ประชาธิปไตย ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Democratia ซึ่งประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ Demos กับ kratein คำว่า Demos หมายถึง ประชาชน และ Kratein หมายถึง การปกครอง ฉะนั้นประชาธิปไตย (Demoskratia) จึงหมายถึง ประชาชนปกครองหรือการปกครองโดยประชาชน

2. **ความหมายที่เน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพ และ ความเสมอภาค** นักปรัชญาการเมืองหลายท่านที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการปกครองที่ดีก็คือ การปกครองที่เคารพสิทธิ และความเสมอภาคของมนุษย์ เชื่อว่าสมาชิกของสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคมโดยส่วนรวมนอกจากนี้ระบบการเมือง

จะต้องเปิดโอกาส หรือให้เสรีภาพแก่ประชาชน ในการดำเนินการใด ๆ ภายใต้กฎระเบียบของ สังคมด้วย ซึ่งรูปแบบการปกครองดังกล่าว ก็คือ ระบอบประชาธิปไตย

3. ความหมายที่เน้นการเข้ามีส่วนร่วมหรือ เสียงของประชาชน ในเมื่อระบอบประชาธิปไตย ให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของ อำนาจอธิปไตย ใช้อำนาจนี้ผ่านทางองค์กร ทางการเมืองต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง บทบาทของประชาชนในทางการเมือง จึงมีความสำคัญมากในระบอบนี้ จนมีผู้กล่าวว่า ประชาธิปไตยนั้นถือว่าประชาชน คือ เสียงสวรรค์ เป็นระบอบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วม ดำเนินการเพื่อสร้างสรรค์สังคมของตนเอง กิจกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชน อาจเป็นทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่แทน หรืออาจเป็นทางตรง เช่นการประท้วง การ ร้องเรียน ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้รัฐบาลรับทราบ ถึงปัญหา เป็นต้น

4. ความหมายที่เน้นเจตนารมณ์ของประชาชน ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่ง สหรัฐอเมริกาได้ให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยไว้อย่างกระชับและคมคายว่า เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และ เพื่อประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ผู้นำ ทางการเมืองเป็นผู้ที่ถือเสมือนเป็นตัวแทน เจตนารมณ์ของประชาชน รัฐบาลเป็นตัวแทนของ พรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก หรือได้รับเสียง สนับสนุนส่วนใหญ่ รัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจ ต่อไปได้เมื่อวาระสิ้นสุดลง ก็โดยการแสดงให้ ประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่า รัฐบาลสามารถ สนองตอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่าง มีประสิทธิภาพเท่านั้น

5. ความหมายตามที่มาและขอบเขตอำนาจ มีผู้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้ว่า อำนาจ สูงสุดมาจากประชาชน ทั้งนี้โดยอ้างว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมามีสิทธิและเสรีภาพ โดยธรรมชาติ พวกเขาสามารถที่คิดและกระทำการใดๆ ได้ แต่ เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคม เขาจะสละสิทธิ์ และอำนาจบางประการให้กับผู้ปกครอง เพื่อใช้อำนาจนั้นดำเนินการภายในกรอบที่กำหนด ฉะนั้นเราจะพบว่ารัฐบาลในประเทศที่ปกครอง ด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้นจะมีอำนาจที่มี ขอบเขต จากความหมายอันหลากหลายของคำว่า ประชาธิปไตย นี้ จึงอาจสรุปความหมายหลักได้ 3 ประการ คือ

1. ความหมายในเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง
2. ความหมายในเชิงรูปแบบการปกครอง
3. ความหมายในเชิงวิถีชีวิตของประชาชน

1. ความหมายในเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง

อุดมการณ์ทางการเมือง คือ ระบบความคิดทางการเมืองอย่างหนึ่ง อุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในฐานะที่เป็นระบบความคิดทางการเมืองชนิดหนึ่ง ที่ให้ความสำคัญกับหลักการ 3 ประการ

1. หลักมนุษย์เป็นผู้มีสติปัญญา รู้จักใช้เหตุผล รู้ดีรู้ชั่วและสามารถปกครองตนเองได้ ประชาธิปไตยนั้นเป็นระบบที่สมาชิกจะต้องแสดงออกซึ่งเหตุผล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกัน เชื่อกันว่า ถ้าการดำเนินการใดๆ เป็นไปตามหลักการแห่งเหตุผลแล้ว ย่อมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมอย่างไม่มีขีดจำกัด

2. หลักสิทธิเสรีภาพ คำว่า สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เสรีภาพ หมายถึง ความมีอิสระที่จะกระทำการใดๆ ได้ แต่การใช้เสรีภาพจะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นด้วย เสรีภาพในสังคมประชาธิปไตยมีขอบเขตจำกัดในระดับหนึ่ง สิ่งที่จะมาเป็นตัวจำกัดเสรีภาพคือ

กฎหมาย ข้อบังคับ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เสรีภาพขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยอาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นซึ่งอาจแสดงออกในรูปของ การพูด การเขียน และการโฆษณาถือเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานประการหนึ่ง ในสังคมประชาธิปไตยนั้น เป็นสังคมที่ถือว่า ประชาชน คือเสียงสวรรค์ เป็นสังคมที่ยินยอมให้ประชาชน ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยเสรี การแสดงความคิดเห็นจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งด้วย

2) เสรีภาพในการรวมกลุ่ม อาจจะเป็นการรวมตัวกันของเกษตรกรที่ปลูกอ้อย จัดตั้งเป็นสหกรณ์ชาวไร่อ้อย หรืออาจจะเป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีความสนใจในกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งอย่างใด ร่วมกันจัดตั้งเป็นสมาคม เป็นต้น และยังรวมไปถึงการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการใดๆ อีกด้วย แต่ทั้งนี้

กิจกรรมอันเกิดจากเสรีภาพในการรวมกลุ่ม จะต้องอยู่ในกรอบแห่ง กฎหมายและศีลธรรมอันดีของสังคม

3) เสรีภาพในการนับถือศาสนา มนุษย์แต่ละคนย่อมมีความเชื่อที่เหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้างเป็นธรรมดา การนับถือหรือศรัทธาที่มนุษย์พึงมีต่อความเชื่อศาสนาใดๆ จึงนับได้ว่าเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานประการหนึ่ง

4) สิทธิและเสรีภาพอื่นๆ นอกจากสิทธิและเสรีภาพข้างต้นแล้ว อุดมการณ์ประชาธิปไตยยังให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลด้านอื่นๆ อีก เช่น สิทธิจะได้รับการคุ้มครองทั้งทางร่างกายและทรัพย์สินจากรัฐ สิทธิในเคหสถาน สิทธิและเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัย สิทธิและเสรีภาพในการเดินทาง สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพโดยสุจริต เสรีภาพในทางร่างกาย เป็นต้น

3. หลักความเสมอภาค ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันเป็นหลักที่สำคัญของอุดมการณ์

ประชาธิปไตยอีกหลักการหนึ่ง ระบอบประชาธิปไตย เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นใดเพศใดมีฐานะทางเศรษฐกิจ หรือฐานะทางสังคมอย่างไรต่างเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมกันในที่นี้ไม่ใช่ความเท่าเทียมกันในสติปัญญาความสามารถ หรือความสูงความต่ำแต่เป็นความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีของความเป็นคน ซึ่งทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่รอดในสังคม ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยอาจจำแนกได้เป็น 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากแนวความคิดที่ว่าประชาธิปไตย เป็นเรื่องของการปกครองโดยประชาชน ถือว่าเสียงของประชาชนเป็นเสียงสวรรค์ รัฐประชาธิปไตยจึงต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชนอย่างกว้างขวาง ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเมื่ออายุถึงเกณฑ์ที่กฎหมายระบุไว้ และบัตรเลือกตั้งแต่ละใบจะมีเสียงเพียง 1 เสียงเท่าเทียมกัน ซึ่งตรงกับปญญาสาทุกแห่ง สิทธิมนุษยชนข้อ 21 (3) ที่ระบุว่า เจตจำนงของ

ประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงเช่นว่านี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง โดยอาศัยการออกเสียงทั้งไปและอย่างเสมอภาค และลงคะแนนเสียงลับ หรือการลงคะแนนโดยอิสระอย่างอื่น ทำนองเดียวกัน

2) ความเสมอภาคที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

ในรัฐประชาธิปไตยนั้นจะถือว่ากฎหมายเป็นเสมือนข้อกำหนดของสังคมที่ออกมาโดยมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมพฤติกรรมที่มีผลร้ายต่อสังคมโดยรวม นั่นคือกฎหมายจะให้ความคุ้มครองป้องกันแก่คนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน และผู้ที่ละเมิดกฎหมายก็จะได้รับโทษทัณฑ์ตามที่กำหนดหรือถ้ามีเหตุอันควรปรานีให้มีการลดหย่อนหรือยกเว้นโทษ ก็ควรจะได้รับพิจารณาโดยเท่าเทียมกันด้วย

3) ความเสมอภาคที่จะแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต

ในระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนสามารถพัฒนาตนเอง

ได้ เช่น จัดให้มีโรงเรียน วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ให้เพียงพอสำหรับคนที่ปรารถนาแสวงหาความรู้มีโอกาสรับการศึกษาได้รับความรู้ และมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิตให้กับตนเอง และต้องบริหารระบบของสังคมให้เปิดโอกาสสำหรับทุกๆ คนในการที่จะได้ ทำงานโดยสิทธิเท่าเทียมกัน เช่น การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคในการสอบคัดเลือกเข้าเป็นข้าราชการ เป็นต้น

4) ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า รัฐประชาธิปไตยจะต้องทำให้สมาชิกทุกคนมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง กล่าวคือ มีรายได้สูง และมีความเป็นอยู่ที่หรูหรา กันทุกคน แต่จะต้องพยายามกระจายรายได้ นำเอาทรัพยากรทางสังคมมาใช้ประโยชน์ ลดช่องว่างระหว่างชนชั้นให้น้อยลงโดยการสนับสนุนหรือช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อยโอกาสกว่าให้เติบโตใหญ่ และแข็งแรงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การที่รัฐสนับสนุนโครงการ

จัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพในชนบท โครงการจัดตั้ง
สหกรณ์ผู้ผลิต สหกรณ์ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ใด ๆ
โครงการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เพื่อยกระดับ
ความกินดี อยู่ดี เป็นต้น

2. ความหมายในเชิงรูปแบบการปกครอง

แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตยในฐานะที่เป็น
รูปแบบการปกครองมาจากความเชื่อที่ว่า
ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่
ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ
การปกครองตนเองของประชาชนดำเนินการโดย
ผ่านผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทน
ตนตามระเบียบวิธีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เรา

จึงอาจสรุปหลักการที่สำคัญของการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยได้ดังต่อไปนี้

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

หมายความว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด
ของรัฐ ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินปัญหาและ
กำหนดความเป็นไปของพวกเขาเอง แต่มีได้
หมายความว่าประชาชนทั้งประเทศจะต้องมานั่ง
ถกเสียดาทองแก้ปัญหา

2. หลักอำนาจอธิปไตยโดยปวงชน

หมายถึง
การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง
รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนจึงมี
อยู่หลายทางด้วยกันที่สำคัญ คือ การเลือก
ตัวแทนของตนขึ้นไปทำหน้าที่ในรัฐสภา
นอกจากนี้ประชาชนอาจทำได้โดยการช่วย
รณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครที่ตนนิยมอยู่หรือเข้าเป็น
สมาชิกพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อ
หาทางผลักดันให้นโยบายของพรรคนำมาใช้
ปฏิบัติ เป็นต้น

3. หลักอำนาจอธิปไตยเพื่อประชาชน

สังคม
ประชาธิปไตยนั้น ผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจในการ
บริหารประเทศและรัฐบาลจะต้องไม่กระทำไป
เพียงเพื่อผลประโยชน์ของคนในกลุ่มตนเท่านั้น
ผู้ปกครองที่มาจากประชาชนในระบอบ
ประชาธิปไตยนั้นจะต้องเป็นผู้ที่กระทำเพื่อ
ประโยชน์สุขของประชาชนส่วนใหญ่ด้วยให้สมกับ
ความไว้วางใจของประชาชนที่เลือกตนเข้ามารับ
หน้าที่ ไม่เช่นนั้นเมื่อครบวาระอาจจะไม่ได้รับ
เลือกให้เป็นตัวแทนในสมัยต่อไปก็ได้

4. หลักเหตุผล

ประชาธิปไตยประกอบด้วยหลัก
เหตุผล ทั้งนี้เนื่องจากคนแต่ละคนต่างก็มีแนว
ความคิดในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป ถ้า
คนปราศจากเหตุผลแล้ว สังคมก็อาจยุ่งเหยิง
ไม่ได้ข้อยุติที่ดี และถูกต้อง ดังนั้นในระบอบ
ประชาธิปไตยนั้นทุกคนจะต้องร่วมกันคิด โดย
ต่างก็เสนอความคิดเห็นแล้วอาจมีการเปิด
อภิปราย มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง
ต่างคนต่างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้วยใจ
เป็นธรรม ข้อเสนอ หรือความคิดเห็นของใครที่มี

เหตุผลดีกว่า ก็จะได้รับเลือกให้เป็นวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆ ต่อไป

5. หลักเสียงข้างมาก วิธีการหนึ่งที่จะรู้ว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการเพื่อปวงชน คือหลักเสียงข้างมาก นั่นคือหลังจากที่ผู้แทนราษฎรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์โดยการอภิปรายกันพอแล้ว ก็จะมีการออกเสียงลงคะแนนกัน ข้อเสนอที่ได้รับเสียงข้างมากจากที่ประชุมก็จะได้รับเลือกให้นำไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะถือได้ว่าเป็นข้อเสนอที่มีเหตุผลของคนส่วนใหญ่

6. หลักความยินยอม ประชาธิปไตยจะต้องมีพื้นฐานมาจากความยินยอมอีกด้วย เมื่ออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และปวงชนได้เลือกตั้งตัวแทนของตนเพื่อใช้อำนาจ ดังกล่าว จึงถือได้ว่าผู้ที่ได้รับเลือกให้เข้ามาใช้อำนาจเหล่านี้ได้รับความยินยอมจากปวงชน แต่จะมีอำนาจจำกัดตามรัฐธรรมนูญ และยังถูกจำกัดช่วงเวลาที่ได้รับความยินยอม คืออาจอยู่ในวาระช่วงระยะเวลาหนึ่ง (วาระครบ 4 ปี เป็นต้น) เมื่อครบวาระหรือ

มีการยุบสภา ก็จะมีการเลือกตั้งใหม่ หากผู้แทนราษฎรผู้ใดได้รับความไว้วางใจจากประชาชนจะได้รับเลือกเข้ามาทำหน้าที่ต่อไป

7. หลักประนีประนอม ในหลายกรณี หลังจากที่ผู้แทนราษฎรได้อภิปรายกันแล้ว และเล็งเห็นว่าข้อเสนอต่างๆ ที่ผู้แทนแต่ละคนเสนอไปนั้นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก หรือมีข้อขัดแย้งกันไม่มากนักที่ประชุมก็อาจใช้การประนีประนอมกันโดยยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นเกณฑ์ ไม่จำเป็นต้องมีการลงคะแนนเสียงข้างมากก็ได้

8. หลักความเสมอภาค ประชาธิปไตยเชื่อว่ามนุษย์ต่างก็มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน แม้แต่รัฐธรรมนูญไทย ก็ยอมรับในหลักการนี้โดยเขียนไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายฐานะนครศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี โดยประการอื่นก็ดี ไม่กระทำให้เกิดอภิสิทธิ์แต่อย่างใดเลย ฉะนั้นกฎหมายในสังคมประชาธิปไตย จึงบังคับใช้กับบุคคลทุกคนโดยเสมอหน้ากันหมด

9. หลักเสรีภาพ สังคมประชาธิปไตย นอกจากจะให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาคแล้วยังให้ความสำคัญกับหลักเสรีภาพด้วย กล่าวคือรัฐในระบอบประชาธิปไตยจะต้องส่งเสริมเสรีภาพต่างๆของปวงชน เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การอบรมศึกษา การรวมตัวกันเป็นสมาคม เป็นต้น แต่ทั้งนี้เสรีภาพเหล่านี้จะถูกจำกัดโดยกฎหมายนั้นคือ ประชาชนต้องไม่ใช่เสรีภาพนี้เพื่อทำลายหรือรบกวนเสรีภาพของผู้อื่น

10. หลักนิติธรรม หมายถึงการยึดถือกฎหมายเป็นเกณฑ์กติกา และหลักประกันความเสมอภาคให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพ และการรักษาผลประโยชน์ ส่วนรวม เพื่อความถูกต้อง สงบเรียบร้อยและชอบธรรม โดยรัฐบาลจะต้องบังคับใช้กฎหมายแก่คนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ไม่ให้มีการละเมิดสิทธิ เพราะเหตุแห่งความเป็นผู้มีอิทธิพล ยศถาบรรดาศักดิ์ เงินทอง หรืออภิสิทธิ์อื่นๆ

11. หลักการปกครองตนเอง เมื่อสังคมประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับหลักความเสมอภาคและหลักเหตุผล เชื่อว่ามนุษย์สามารถปรับปรุงตัวเองให้ก้าวหน้า รวมทั้งแก้ไขปัญหาของตนเองได้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง ทั้งนี้เพราะพวกเขารู้ดีกว่าคนอื่น ๆ ว่าตนเองต้องการอะไร หรือสิ่งใดที่เป็นผลประโยชน์ของพวกเขา ซึ่งผลประโยชน์เหล่านี้ อาจจะอยู่ในแง่รูปธรรม เช่น สวัสดิการทางสังคมต่างๆ หรืออาจจะอยู่ในแง่ของนามธรรม เช่น เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมก็ได้

3. ความหมายในเชิงวิถีชีวิตของประชาชน

วิถีชีวิตของประชาชน หมายถึง วิธีการในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความเชื่ออยู่ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะไร้เสถียรภาพ ถ้าบุคคลหรือสมาชิกของสังคมขาดแบบแผนของความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่เป็นประชาธิปไตย วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. ใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหาหรือข้อขัดแย้งระหว่างกัน ในทางปฏิบัติแม้ว่ามนุษย์จะไม่ได้ใช้เหตุผลตลอดเวลา แต่ก็ควรใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เพราะการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น โดยการใช้เหตุผล จะนำมาซึ่งข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกันโดยไม่ก่อให้เกิดความรุนแรง ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม

2. รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีสติสัมปชัญญะ ปราศจากอคติ และมีความอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน

3. มีน้ำใจประชาธิปไตย กล่าวคือ มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ไม่นิยมการยอมตามความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากจะถูกกลบกล้ำด้วยเหตุผลที่น่าเชื่อถือถือว่า ยอมรับเสียงข้างมาก เคารพในศักดิ์ศรี สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีจิตใจกว้างขวางพร้อมที่จะยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

4. สนใจกิจการบ้านเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยถือว่าเป็นหน้าที่ เคารพกฎเกณฑ์หรือกติกาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างเคร่งครัด

5. รู้จักประนีประนอมมากกว่าที่จะตั้งดีใจเอาชนะกันโดยอาศัยการขู่ข่ม บังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับในเงื่อนไขของฝ่ายตนแต่ฝ่ายเดียว

6. มองโลกในแง่ดี สมาชิกของสังคมประชาธิปไตยจะต้องมีศรัทธาและความหวังต่อชีวิตเสมอ恪กระบวนการในระบอบประชาธิปไตย

นั้นอาจต้องใช้เวลา ความอดทน อดกลั้น จึงเป็น
สิ่งจำเป็นยิ่ง

7. มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เมื่อ
สมาชิกของสังคมประชาธิปไตยเกิดความรู้สึกว่
ตนเองเป็นเจ้าของประเทศ และประเทศเป็นของ
ทุกคนแล้ว ทุกคนจะเกิดความรัก ความภักดีต่อ
ชาติบ้านเมือง ต่างพยายามที่จะประพฤติตนให้อยู่
ในกรอบของกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงาม และ
ต่างก็จะพยายามทำตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกัน
บำรุงรักษาสาธารณสมบัติ ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์
ได้ยากในรูปของสังคมสงเคราะห์ เข้ามีส่วนร่วม
ในการพัฒนาบ้านเมืองให้สะอาดร่มเย็น เป็นต้น

รูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ในประเทศประชาธิปไตยนั้น ไม่ได้มี
รูปแบบการปกครองเหมือนกันทั้งหมด
นักวิชาการได้พยายามเสนอหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่
อาจใช้แบ่งรูปแบบการปกครองของประเทศ
ประชาธิปไตยมากมายด้วยกัน สรุปได้เป็น 2
หลักเกณฑ์ ดังนี้

1.หลักประมุขของประเทศ แบ่งรูปแบบ
ประชาธิปไตยได้ 2 ลักษณะคือ

1) มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
พระมหากษัตริย์จะทรงใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็น
ของปวงชน โดยใช้องค์กรแยกกันเป็น 3 ทางคือ
ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติ โดยผ่านทางรัฐสภา
อำนาจบริหารโดยผ่านทางคณะรัฐมนตรี และ
อำนาจตุลาการ โดยผ่านทางศาล ส่วนองค์
พระมหากษัตริย์ จะทรงเป็นกลางในทางการ
เมือง เช่น ไทย อังกฤษ เป็นต้น

2) มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ผู้ดำรง
ตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งของ
ประชาชน ทำหน้าที่เป็นประมุขของรัฐเพียง
หน้าที่เดียว เช่น สิงคโปร์ อินเดีย ฯลฯ และบาง
ประเทศประธานาธิบดีทำหน้าที่เป็นประมุขของ
ฝ่ายบริหารด้วย เช่น สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย
 ฯลฯ

2.หลักการรวมและการแยกอำนาจ แบ่ง
ออกเป็น 3 ลักษณะ

1) แบบรัฐสภา ระบอบประชาธิปไตย
แบบรัฐสภา ได้แก่ การมีเฉพาะผู้แทนราษฎร
เพียงสภาเดียวหรืออาจมี 2 สภาก็ได้ มีทั้งสภา
ผู้แทนราษฎร ซึ่งตัวแทนหรือสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรที่ประชาชนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง และวุฒิสภาซึ่งเป็นสภา
ของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนมากสมาชิกได้มาจากการ
แต่งตั้ง แต่สมาชิกวุฒิสภาในบางประเทศก็มาจก
การเลือกตั้ง ชื่อสภาอาจเรียกต่างกันได้ใน
อังกฤษเรียกสภาผู้แทนราษฎรว่า สภาล่างและ
วุฒิสภาว่า สภาสูงหรือสภาขุนนาง แต่โดย
หลักการสภาทั้งสองต้องประชุมร่วมกันรวมกัน
เป็น รัฐสภา ผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติและอำนวยการ
บริหาร คือมีอำนาจในการออกกฎหมายเพื่อใช้
ปกครองประเทศ และมีอำนาจบริหารในการให้
ความเห็นชอบหรือจัดตั้งรัฐบาล และควบคุมการ
บริหารของรัฐบาลด้วย คือ รัฐบาลบริหารด้วย
ความไว้วางใจของรัฐสภา ในทางปฏิบัติถือกันเป็น
หลักเกณฑ์ว่า สมาชิกสภากลุ่มหรือพรรคการเมือง
ที่มีเสียงข้างมากสนับสนุนจะได้สิทธิในการจัดตั้ง
รัฐบาล เพื่อทำหน้าที่บริหารบ้านเมือง แต่รัฐบาล

จะต้องอยู่ในความควบคุมของสมาชิกรัฐสภา
ลักษณะดังกล่าวนี้ รัฐสภาและรัฐบาลต่างทำ
หน้าที่ของตน แต่รัฐสภาควบคุมรัฐบาลด้วย
กระบวนการตามรัฐธรรมนูญ และอาจลงมติไม่
ไว้วางใจเพื่อให้รัฐบาลลาออกได้ ส่วนรัฐบาลก็
อาจยุบสภาได้ ทำให้เกิดความสมดุลแห่งอำนาจ

2) แบบประธานาธิบดี ระบบ
ประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีมีลักษณะ
คล้ายคลึงกับแบบรัฐสภา การมีรัฐสภาเหมือนกัน
แต่มีลักษณะที่แตกต่างกัน คือ การมี
ประธานาธิบดีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร โดย
ประธานาธิบดีมีสิทธิและหน้าที่ในการจะแต่งตั้ง
คณะรัฐมนตรีขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อบริหารประเทศ
และรับผิดชอบร่วมกัน ส่วนอำนาจนิติบัญญัตินั้น
ก็ยังคงตกอยู่ที่รัฐสภา การปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีนี้ ทั้ง
ประธานาธิบดีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่างก็
ได้รับเลือกจากประชาชน ทั้งสองฝ่าย จึงต้อง
รับผิดชอบโดยตรงต่อประชาชน ส่วนอำนาจตุลา
การยังคงเป็นอิสระ ฉะนั้นอำนาจนิติบัญญัติ

อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ต่างก็เป็น
อิสระและแยกกัน สถาบันผู้ใช้อำนาจทั้งสามจะ
เป็นตัวที่คอยยับยั้งและถ่วงดุลกันและกัน ไม่ให้
ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใช้อำนาจเกินขอบเขต เช่น การ
ปกครองของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

3) แบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี
ระบอบประชาธิปไตยแบบนี้ประธานาธิบดีเป็นทั้ง
ประมุขของรัฐและบริหารราชการแผ่นดินร่วมกับ
นายกรัฐมนตรี ในด้านการบริหารนั้นนายกรัฐมนตรี
เป็นผู้ลงนามประกาศใช้กฎหมาย และ
คณะรัฐมนตรีก็ยังคงเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร แต่
ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา ส่วนรัฐสภาเองก็ยังคง
ทำหน้าที่สำคัญ คือ ออกกฎหมายและควบคุม
การบริหารราชการแผ่นดิน ประธานาธิบดีใน
ระบอบประชาธิปไตย แบบนี้เป็นผู้กำหนด
นโยบายต่างประเทศและการเมืองโดยทั่วๆ ไปทั้ง
ยังทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการ ระหว่างรัฐสภากับ
คณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังมีอำนาจยุบสภาได้
ด้วย จึงมีอำนาจมาก เช่น อินเดีย ฝรั่งเศส

ประเภทของระบอบประชาธิปไตย

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ประชาธิปไตยโดยทางตรง เป็นรูปแบบ
การปกครองที่ให้ประชาชนทั้งประเทศ เป็นผู้ใช้อำนาจ
ในการปกครองโดยตรง ด้วยการประชุม
ร่วมกัน พิจารณา ตัดสินปัญหาาร่วมกันในที่
ประชุมโดยตรง และจะเป็นผู้เลือกตั้งเจ้าหน้าที่
ปฏิบัติงานของรัฐโดยตรง เราจะเห็นว่า
ประชาธิปไตยประเภทนี้จะใช้ได้ในเชิงปฏิบัติ
จริงๆ ก็แต่เฉพาะในสังคมเล็กๆ หรือประเทศ
เล็กๆ ที่มีสมาชิกจำนวนน้อย ซึ่งแต่ละคนมีโอกาส
อภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ และพิจารณาปัญหา
ต่างๆ อย่างละเอียดและมีเหตุผล แต่ถ้านำเอา
ประชาธิปไตยประเภทนี้มาใช้กับสังคมขนาดใหญ่
ที่มีสมาชิกจำนวนมากแล้วจะเป็นอุปสรรค
เนื่องจากความไม่พร้อมเพรียงกัน และการที่จะ
หาสถานที่ประชุมขนาดใหญ่ เพื่อจะให้ประชาชน
ทั้งประเทศมาประชุมในที่เดียวกันย่อมเป็นไปได้
ยากยิ่ง

2. ประชาธิปไตยโดยทางอ้อม เป็นประชาธิปไตย เป็นประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประเทศต่างๆ ของโลกได้ขยายตัวออกไปมาก ประชาชนพลเมืองเพิ่มขึ้น ปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมามาก ฉะนั้นโอกาสที่ประชาชนทั้งประเทศจะมานั่งปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาทั้งแบบประชาธิปไตยโดยตรง ย่อมเป็นไปได้ เพื่อแก้ไขอุปสรรคนี้แทนที่ประชาชนทุกคนจะต้องมาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาตัดสินปัญหาใด ก็จะทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเลือกตัวแทนหรือที่รู้จักในนาม สมาชิก รัฐสภา เข้าไปสู่ที่ประชุมแทน ส่วนลักษณะและวิธีการเลือกสมาชิกรัฐสภาของประชาชนในแต่ละประเทศจะแตกต่างกันไป

หัวใจและกระบวนการของระบอบประชาธิปไตย

เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่าการปกครองของประชาชน บทบาททางการเมืองของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของ

อำนาจอธิปไตยจึงเป็นหัวใจของระบบนี้ ดังนั้นการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชน จึงถือเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การพูดคุยเรื่องการเมือง การช่วยพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมประชุมทางการเมืองการเป็นผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้ง หรือแม้แต่การเดินทางบวบประท้วง หรือสนับสนุนการดำเนินการของรัฐที่ยังผลให้ตนเองได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์

ลักษณะหรือรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญยิ่งในประเทศประชาธิปไตย อาจแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความต้องการ มีผลประโยชน์ในลักษณะใดๆ เหมือนๆ กันรวมตัวกันโดยมีการจัดองค์การอย่างเป็นระบบ กลุ่มผลประโยชน์นี้จะทำหน้าที่ในการรักษา

ผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยการเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการสนองต่อความต้องการของกลุ่ม เช่น กรรมการรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้น และใช้สหภาพแรงงานเป็นฐานในการเรียกร้องให้รัฐบาลประกันค่าจ้างขั้นต่ำในอัตราที่กำหนด ตัวอย่างของกลุ่มผลประโยชน์โดยทั่วไปมีกรรมตัวกันเป็นองค์กรต่างๆ เช่น สโมสร สมาคม ชมรม กลุ่มอาชีพ ฯลฯ ทั้งนี้ย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับระบบการเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ แต่ละกลุ่มผลประโยชน์ของทุกสังคม มักมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องต่อไปนี้

1. ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. ความมุ่งหมายที่จะเข้าถึงหน่วยงานที่กำหนดนโยบายของรัฐ
3. การใช้โอกาส และวิธีการเท่าที่จะดำเนินการได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การเรียกร้อง การบริการและสวัสดิการ การคัดค้านนโยบาย

บางอย่าง การเข้าไปแทรกแซงในการแก้ไขปัญห เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ที่มีความสำคัญทางการเมือง คือ ความสามารถในการรวบรวมประชาชนให้เป็นปึกแผ่นได้ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลได้คำนึงถึงประโยชน์อันเป็นพลังที่ทำให้เกิดความสำนึกทางการเมือง และเสริมสร้างพัฒนาการทางการเมืองให้มีความก้าวหน้ามั่นคงในประเทศประชาธิปไตยนั้น รัฐจะให้เสรีภาพกับประชาชนในการจัดตั้งกลุ่มสมาคม ประเทศประชาธิปไตยที่มีการพัฒนา เศรษฐกิจสังคมยิ่งเจริญก้าวหน้ามาก กลุ่มองค์กรหรือสมาคมที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนก็จะมากตามไปด้วย แต่ละกลุ่มต่างก็มีผลประโยชน์ที่เป็นตัวของตนเอง และต่างก็พยายามเรียกร้องให้รัฐบาลสนองต่อความต้องการของกลุ่ม รัฐบาลในฐานะผู้ใช้อำนาจบริหารจึงจำเป็นต้องรับฟังข้อเรียกร้องของประชาชน และจำเป็นต้องปรับปรุงกลไกทางการบริหารให้มีประสิทธิภาพพร้อมที่จะสนองต่อข้อเรียกร้องได้อย่างเหมาะสม

2.การเข้ามีส่วนร่วมในพรรคการเมือง พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์และนโยบายทางการเมืองสอดคล้องกัน รวมตัวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมือง นำเอานโยบายไปปฏิบัติหรือเพื่อที่จะจัดตั้งรัฐบาล การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดๆ ที่เชื่อว่ามีแนวนโยบายตรงกับความต้องการของตนมากที่สุด การช่วยพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียงหรือการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งโดยสังกัดพรรคการเมืองใดๆ นั้นถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นยิ่งของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบบ การปกครองของประชาชนและโดยประชาชน ถ้าพรรคการเมืองที่สังกัดไม่ทำตามนโยบายที่ประกาศไว้ สมาชิกก็อาจถอนตัวไปให้การสนับสนุนพรรคการเมืองอื่นที่ประชาชนไม่ศรัทธา พรรคการเมืองนั้นก็อาจดำรงอยู่ได้

3.การเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเลือกบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพื่อเข้าไปเป็นตัวแทนรักษาผลประโยชน์ของประชาชน เมื่อยอมรับกันว่าประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน รูปธรรมของแนวคิดนี้อาจเห็นได้จากการที่ประชาชนใช้สิทธิของตนเลือกตัวแทนหรือการผ่านทางกระบวนการเลือกตั้ง สิทธิในการเลือกตั้งจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่บุคคลแต่ละคนจะพึงได้รับในระบอบประชาธิปไตย แต่ประเทศที่เปิดโอกาสให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งก็หาได้หมายความว่า ประเทศนั้นจะเป็นประชาธิปไตย การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1) หลักการเลือกตั้งโดยอิสระ จะต้องให้บุคคลผู้ใช้สิทธิมีโอกาสใช้ดุลยพินิจเลือกผู้สมัครใดๆ อย่างเต็มที่ ไม่มีการกระทำในลักษณะของ

การข่มขู่บังคับ จ้างวานหรือใช้อิทธิพลบีบบังคับให้บุคคลไปใช้สิทธิเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง

2) หลักการเลือกตั้งโดยลับ หมายความว่าผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเท่านั้นที่จะรู้ว่าลงคะแนนให้ผู้สมัครคนใด หลักการนี้จะช่วยสนับสนุนหลักการแรก เป็นการเปิดโอกาสไม่ให้มีการข่มขู่บังคับในการเลือกตั้ง เพราะจะไม่มีใครทราบนอกจากผู้ไปใช้สิทธิเอง แม้จะมีการข่มขู่บังคับเกิดขึ้นบ้าง แต่ก็ไร้ผลทางการเมือง เพราะจะไม่สามารถหาหลักฐานใดๆ มาพิสูจน์ได้ว่าผู้ที่ถูกข่มขู่ได้ลงคะแนนเสียงไปตามนั้นหรือไม่

3) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง การเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งอย่างกว้างขวาง เมื่อมีผู้สมัครมากก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีตัวเลือกที่หลากหลาย ผู้สมัครต่างก็มีแนวคิด มีนโยบาย ตลอดจนแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินที่เป็นของตนเอง ประชาชนก็จะมีโอกาสเลือกผู้แทนที่ตรง

กับเจตนารมณ์ของตนมากที่สุดเข้าไปเป็นปากเสียงแทนตนเองได้ นอกจากนี้การเลือกตั้งที่แท้จริงยังต้องคำนึงถึงความบริสุทธิ์ยุติธรรม จะต้องไม่มีการโกงการเลือกตั้งเกิดขึ้นไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดๆ ด้วย

4) หลักการเลือกตั้งในระยะเวลาที่กำหนด หมายถึง วาระการดำรงตำแหน่งของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งไปทำหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนนั้นจะต้องแน่นอน เช่น 4 ปี ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจได้ตรวจสอบและประเมินการทำงานของผู้แทนของตนว่า มีผลงานมากน้อยเพียงไร สอนงตอบต่อเจตนารมณ์ของพวกเขาได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้แทนกระตือรือร้น ที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยรับผิดชอบต่อประชาชนเจ้าของประเทศอย่างเต็มความสามารถ

5) หลักความเสมอภาค หมายความว่าคะแนนเสียงของประชาชนที่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งนั้นทุกคนจะมีค่าเท่ากับหนึ่งหรือหนึ่งคน

หนึ่งเสียง เท่ากันหมดไม่ว่าจะยากดีมีจนหรือมีตำแหน่งระดับใด จะไม่มีใครที่มีอภิสิทธิ์เหนือบุคคลอื่นๆ

6) หลักการให้สิทธิทั่วถ้วน หมายความว่า การเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้นจะต้องไม่มีการจำกัดเพศ ไม่ว่าเพศชายหรือหญิงต่างมีความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมือง และรัฐประชาธิปไตยจะต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีสิทธิสามารถไปใช้สิทธิของตนเองได้ เช่น จัดให้มีหน่วยเลือกตั้งอย่างทั่วถึงทุกเขต มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้และเข้าใจถึงวันเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการในการเลือกตั้ง ในประเทศประชาธิปไตยบางประเทศยินยอมให้มีการลงคะแนนเสียงทางไปรษณีย์ได้ด้วย

4.การเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ปะละวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล

ในประเทศประชาธิปไตย รัฐบาลจะต้องรับฟังความคิดเห็น ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชน รัฐบาลถือเป็นตัวแทนของประชาชนที่

เข้าไปใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อ
บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน การ
บริหารงานของรัฐบาล จึงส่งผลโดยตรงต่อ
ประชาชน การกระทำการบางอย่างของ
ข้าราชการในฐานะที่เป็นผู้นำเอานโยบายของ
รัฐบาลไปปฏิบัติอาจไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือ
แม้แต่นโยบายเองอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการ
ดำรงชีวิตตามปกติของบุคคลบางคนบางกลุ่มคน
เหล่านี้ในฐานะเจ้าของประเทศต่างมีสิทธิที่จะ
แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้

ปัจจัยที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตยไม่อาจดำรงอยู่ได้
ด้วยตัวของมันเอง จึงจำเป็นต้องมีปัจจัยอื่นๆ ที่
จะเป็นตัวคอยให้การสนับสนุนหรือช่วยให้ระบอบ
นี้ดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ

1.ระดับการศึกษาของประชาชน เป็น
ปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย คือ ใน
เมื่อคนในสังคมได้รับการศึกษาดี มีเหตุผล มักจะ
ติดตามข่าวสารทางการเมือง มีความสนใจทาง

การเมืองและมีความรู้ความเข้าใจว่าตนเองเป็น
สมาชิกคนหนึ่งของสังคม นโยบายใดๆที่สังคม
ออกมาก็ย่อมที่จะมีผลกระทบต่อเขาโดยตรง จึง
เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษามักจะ
เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

2.การพัฒนาเศรษฐกิจ จะพบว่าประเทศ
พัฒนานั้นจะมีระดับของความเสมอภาคทาง
เศรษฐกิจสูงกว่าประเทศด้วยพัฒนาทั่วไป
นอกจากนี้ยังเป็นผลให้สังคมมีสวัสดิการต่างๆที่ดี
เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล ฯลฯ นอกจากนี้
เศรษฐกิจที่มั่นคงจะช่วยให้ประชาชนได้มีโอกาส
เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ ไม่
ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือการถูก ชักจูง ชูเชิญใดๆ
และยังมีผลให้ระบอบประชาธิปไตย ดำเนินไป
ด้วยดี และมีเสถียรภาพด้วย

3.บุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย เป็น
ปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลให้ระบอบประชาธิปไตย
ยังยืนอยู่ได้ ลักษณะของบุคลิกภาพเหล่านี้คือ
ความสนใจที่จะมีต่อกิจการบ้านเมือง เมื่อสนใจ

แล้วก็มีความกระตือรือร้นที่จะติดตามความ
เป็นไป มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมี
เหตุผล ไร้อคติ และที่สำคัญได้แก่ การเข้ามีส่วน
ร่วมทางการเมืองโดยถือเสมือนว่าเป็นหน้าที่ที่ตน
จะต้องทำ หรือที่ตนจะต้องรับผิดชอบในฐานะ
สมาชิกผู้หนึ่งของสังคม

4.เสถียรภาพของสถาบันทางการเมือง มี
ส่วนช่วยให้ระบอบประชาธิปไตยก้าวหน้ามั่นคง
ด้วย นั่นคือ เมื่อสถาบันหรือองค์กรทางการเมือง
เป็นที่ยอมรับของประชาชน ประชาชนก็จะมี
ความศรัทธา และจะเข้าไปเป็นสมาชิก หรือเข้าไป
มีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น เมื่อพรรคการเมืองมั่นคง
สามารถแสดงออกซึ่งเจตนาของสมาชิกได้อย่าง
แจ่มชัด นโยบายที่ออกมาก็ได้รับการเชื่อถือและ
นำมาปฏิบัติ ประชาชนจะมีความศรัทธาพรรค
การเมืองนั้น และเข้ามาเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น ซึ่งก็
เท่ากับเป็นการเกื้อกูลให้ระบอบประชาธิปไตยมี
เสถียรภาพยิ่งขึ้นด้วย

5. พัฒนาการทางการปกครองและการบริหาร ปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตยคือการปกครองและการบริหารต้องมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน นโยบายของรัฐบาลตรงตามเจตนารมณ์และมีผลดีต่อประชาชน คือประชาชนได้มีโอกาส ได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานอย่างทั่วถึง ส่งผลให้ประชาชนเข้าใจศรัทธาและยึดมั่นการเมืองระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น เจ้าของมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองมากขึ้นไปด้วย

คุณค่าของประชาธิปไตย

1. คุณค่าต่อบุคคล ระบอบนี้ให้คุณค่าแก่บุคคล โดยมองว่าบุคคลมีเสรีภาพและเท่าเทียมในศักดิ์ศรีและความเป็นคน การที่คนจะมีเสรีภาพได้อย่างแท้จริง หมายความว่า คนจะต้องไม่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อื่น เพราะประชาธิปไตยเป็นรูปแบบของการปกครองที่ยึดถือว่า อำนาจ

อธิปไตยเป็นของประชาชน และประชาชนเป็นผู้ปกครองเอง การที่ประชาชนจะปกครองตนเองได้จะต้องมีเสรีภาพอย่างแท้จริงประชาธิปไตยยอมรับในคุณค่าของบุคคล โดยให้เสรีภาพทางการเมืองและเสรีภาพในการพูด เขียนและวิพากษ์วิจารณ์ด้วย เสรีภาพในทางการเมืองได้แก่ เสรีภาพในการเลือกผู้แทนเพื่อที่จะไปทำหน้าที่หรือแสดงเจตนารมณ์แทนปวงชน และมีความเท่าเทียมกัน คือ ประชาชนแต่ละคนต่างมีคะแนนเสียง 1 เสียงไม่ว่าจะเป็นเศรษฐีหรือยากจนส่วนเสรีภาพในการพูด เช่น วิพากษ์วิจารณ์นั้นเป็นสิ่งควบคู่กับเสรีภาพทางการเมือง คือ ถ้ารัฐบาลให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกตั้ง แต่ไม่ให้ประชาชนพูด เขียนหรือวิพากษ์วิจารณ์โดยเสรีแล้ว ประชาชนก็จะไม่มีโอกาสได้แสดงออกให้รัฐบาลหรือรัฐสภาได้ทราบความต้องการของประชาชน เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาธิปไตยจะไร้ความหมาย เสรีภาพในการพูด การเขียนและการวิพากษ์วิจารณ์นี้หมายรวมถึง การที่รัฐเปิดช่องทางให้ประชาชนได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นในด้านต่างๆต่อนโยบาย ตลอดจนการดำเนินงาน

ของรัฐอีกด้วย เป็นตัวควบคุมหรือตัวกระตุ้นอย่างหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินงานได้ทำไปเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมจริงๆ มากกว่าที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์คนบางคนบางกลุ่ม

2. คุณค่าต่อสังคม สังคมประชาธิปไตยนั้นเป็นสังคมที่เชื่อมั่นในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ประชาชนเป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ มีความเต็มใจที่จะประนีประนอมผ่อนปรนให้กันและกัน มีน้ำเป็นนักกีฬา และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ สังคมที่ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จึงได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่มีคุณค่า เป็นสังคมที่มีน่าอยู่อาศัย

ข้อดีและข้อเสียของประชาธิปไตย

ข้อดี

1. ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพและเสมอภาค ประชาชนทุกคนมีสิทธิแห่งความเป็นคนเหมือนกันไม่ว่ายากดีมีจน เช่น สิทธิในร่างกาย

สิทธิในทรัพย์สิน ทุกคนมีเสรีภาพในการกระทำ
ใดๆ ได้หากเสรีภาพนั้นไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของ
ผู้อื่น เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพ
ในการพูด การเขียน การวิพากษ์วิจารณ์ และทุก
คนมีความเสมอภาค หรือเท่าเทียมกันที่จะได้รับ
การคุ้มครองโดยกฎหมาย มีความเสมอภาคใน
การประกอบอาชีพ เป็นต้น

2. ประชาชนปกครองตนเอง ประชาชน
สามารถเลือกตัวแทนไปใช้อำนาจอธิปไตยใน
การออกกฎหมายมาใช้ปกครองตนเอง และเป็น
รัฐบาลเพื่อใช้อำนาจบริหาร ซึ่งสามารถ
สนองตอบความต้องการของประชาชนส่วนรวม
ได้ดี เพราะผู้บริหารที่เป็นตัวแทนของปวงชนย่อม
รู้ความต้องการของประชาชนได้ดี

3. ประเทศมีความเจริญมั่นคง การมีส่วน
ร่วมในการปกครองตนเองทำให้ประชาชนมีความ
พร้อมเพรียงในการปฏิบัติตามกฎ และระเบียบที่
ตนกำหนดขึ้นมายอมรับในคณะผู้บริหารที่ตน
เลือกขึ้นมาและประชาชนไม่มีความรู้ต่อต้าน ทำ

ให้ประเทศมีความสงบสุขเจริญก้าวหน้าและ
มั่นคง

ข้อเสีย

1. ดำเนินการยาก ระบบประชาธิปไตย
เป็นหลักการปกครองที่ดี แต่การที่จัดสรร
ผลประโยชน์ตรงกับความต้องการประชาชนทุก
คนย่อมทำไม่ได้ นอกจากนั้นยังเป็นการยากที่จะ
ให้ประชาชนทุกคน มีความรู้ความเข้าใจและ
ปฏิบัติตามสิทธิ เสรีภาพทุกประการ ทั้งนี้เพราะ
วิสัยของมนุษย์ย่อมมีความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้
การดำเนินชีวิตของมนุษย์ ในสังคมจึงมีการ
กระทบกระทั่งและละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
ได้

2. เสียค่าใช้จ่ายสูง การปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย จำเป็นต้องให้ประชาชนไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งผู้แทน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่แทนตน การ
เลือกตั้งในแต่ละระดับต่างต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก
ทั้งงบประมาณดำเนินงานของทางราชการ และ
ค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3. มีความล่าช้าในการตัดสินใจการตัดสินใจ
ใจในระบบประชาธิปไตยต้องใช้เสียงส่วนใหญ่
โดยผ่านขั้นตอนการอภิปราย แสดงเหตุผลและ
มติที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนใหญ่
จึงต้องดำเนินตามขั้นตอนทำให้เกิดความล่าช้า
เช่น การตรากฎหมาย ต้องดำเนินการตามลำดับ
ขั้นตอนของวาระ อาจใช้เวลาเป็นสัปดาห์เป็น
เดือน หรือบางฉบับต้องใช้เวลาเป็น

ปี จึงจะตราออกมาเป็นกฎหมายได้

